

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА XV

БРОЈ 319.

15. MAJ 1987.

ЦИЈЕНА 70 ДИНАРА

Свеченост пред „Авалом“ (снимио: М. Тодоровић)

У БУДВИ ЗАВРШЕН ОВОГОДИШЊИ ТУРНИР ДУХОВИТОСТИ

КОТОРАНИМА ПРВО МЈЕСТО

Будва од 1. до 3. маја била домаћин финала „Турнира духовитости“, такмичења аматера у шали на свој рачун, где је учествовало преко три хиљаде младих глумаца, хумориста, сатиричара, пјевача... а њихове предста ве посматрало преко 250 хиљада гледалаца. Након више мјесечног такмичења на станицама „Политике Експрес“ и у драмском дијелу, највише успјеха су имале екипе Горажда, Севојна, Власотинца и Котора које су тако избориле право да се такмиче

за главну награду — минибус.

Финале је свечано отворено дефилеом учесника од Туристичког насеља „Словенска плажа“ до хотела „Авале“. У првом полуфиналном сусрету Котор је побиједио Власотинце одлуком жирија 5:0, а у другом Севојно је било боље од Горажда одлуком жирија: 4:1. У борби за треће место Горажде је побиједило Власотинце са 3:2.

У суботу увече је у хотелу „Авале“ приређено вече хумора и музике, на коме су наступили Јадранка Стојако

вић, ансамбл „Моравци“ и хумористичка екипа Будве.

У финалном сусрету Котор је побиједио Севојно од луком жирија 3:2 и тако овојио титулу четвртог победника „Турнира духовитости“ (правици су још били Власотинце, Велика Плана и Севојно и минибус, дар „Политике Експрес“).

За најбољег глумца проглашен је Сеад Тафро из Горажда, а екипи Будве је припадла награда „Фер-смеј“ — колор телевизор, дар „Илустроване политике“.

В. Н. С.

УПОЗОРЕЊЕ ИЗ ОДЈЕЉЕЊА ЗА ПРИВРЕДУ

ДОЗВОЛА, ПА ИЗДАВАЊЕ

ВЛАСНИЦИ приватних кућа на подручју наше општине који не буду имали такозване употребне дозволе за своје објекте, и чије собе не буду категорисане, неће овог љета моći да издавају кревете туристичке.

— Наш став је категоричан: нема више издавања привремених дозвола за издавање лежаја, саопштио нам је Драган Дулетић, начелник Одјељења за привреду СО Будва. — Свако ко има употребну дозволу за своју кућу треба да се обрати надлежном органу СО како би стручна комисија изашла на терен и прегледала техничку исправност објекта након чега сlijedi издавање дозволе. Такође је потребно да све собе у кући буду категорисане од стране друге за то надлежне комисије.

Шта ће бити са онима који су раније дигли своје куће без дозволе, па до сада ни су могли да добију употребне дозволе?

— Свуда где је то могуће власницима ће бити омогућено да легализују своје дивље подигнуте објекте, објашњава Дулетић. — Мораће наравно да плате одређене суме на име комуналца и друге обавезе као и они који су градили са дозволом да би касније могли да легализују свој објекат.

Илустрације ради, на подручју Будве, Бечића, Светог Стефана и Петровца, лани је било регистровано свега 12.750 кревета који су били категорисани. Рачуна се, међутим, да их је много више — између 15 и 20.000. Дакле, биће доста после за разне комисије.

С. Г.

САРАДЊА БУДВЕ И СОКОБАЊЕ

БРАТИМЉЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА

У Будви је 9. маја, у сали Скупштине општине, одржана свечана сједница Општинске организације пензионера Будве и пензионера и инвалида рада Сокобање на којој је потписана повеља о братимљењу ове двије општинске организације.

● ПОВЕЉУ О БРАТИМЉЕЊУ ПОТПИСАЛИ МИЛАНКА СТАМЕНКОВИЋ И МАРКО АНДРОВИЋ

не, и обострани интерес за свестрану и плодну сарадњу.

У поздравној ријечи Миланка Стаменковић је истакла да је идеја о братимљењу наше двије организације новијег датума или коријени братства и пријатељских односа потичу још почетком овога вијека када су се многе црногорске породице доселиле на подручје Сокобање чиме је ударио темељ пријатељства. Народни херој Алекса Маркишић и првоборац Димитрије Драговић дали су и своје животе за слободу Сокобање.

— Данашње потписивање повеље о братимљењу учвршиће братске и пријатељске односе између наше двије хуманитарне организације, а присуство друштвено-политичких и привредних руководилаца наше двије општине обећава да ће се ова сарадња наставити и на свим другим пољима рада, рекла је другарица Стаменковић.

В. Станишић

Заједнички снимак испред зграде СО

САВЈЕТОВАЊЕ У БЕЧИБИМА

НАРКОМАНИЈА У ПОРАСТУ

Никшић је вјероватно шампион у Југославији и држи овај неславни рекорд: годишње се у овом граду попије 40 литара алкохола по глави становника, док је југословенски просјек 15 литара.

Ово се чуло првог дана у Бечићима у хотелу „Сплендид”, где је одржано дводневно савјетовање (8. и 9. маја) на тему „Алкохолизам, наркоманија, никотинизам и њи хове посљедице” у чијем раду су учествовали представници и стручњаци из свих наших република и покрајина. Највише ријечи је било посвећено алкохолизму, који узима све више маха у на шо земљи. Посебно је критично стање у саобраћају у којем уживање алкохола за вријеме вожње представља узрок многих несрећа на нашим путевима. Примјера ради: у 1985. години у Југославији су регистроване 41.454 саобраћајне несреће у којима је погинуло 4.109 лица, а повријеђено је око 55 хиљада. Само у првом полуодијелу прошле године број саобраћајних удеса повећан је за 7,5 одсто, а за толико је повећан и број уживалаца алкохола.

Говорећи о правном аспекту овог проблема, доктор Милош Бабовић је рекао да је алкохолизам постављен као проблем кроз 40 закона и других прописа. Др Бабовић се

овом приликом заложио за став у законодавству да мажољетници до 15 година не би требало да се запошљавају у угоститељству где су у контакту са пићем, па је ову границу неопходно помјерити на 18 година, када би, могла бити попијена и прва чашица алкохола, а не како то закон сада толерише, са 16 година.

Другог дана савјетовања највише ријечи је било о поријеклу, узроцима и распортањености дроге код нас, о социјалној и медицинској превенцији ове опаске друштвене појаве и њеним трагичним посљедицама за младу генерацију и друштво у цјелини, о чему је први говорио судија Спасоје Мићуновић.

Праве димензије распространjenosti, зависности од дрога у нашој земљи нијесу познате, иако данас у Југославији има између 10 до 15 хиљада уживалаца дрога. Највише од свега забиљава, што је, наркоманија у порасту, рекао је Мићуновић.

Најчешћи овога дроге говорио је др Милош Бабовић. Он је рекао, да је најраспространјеније гајење индијске конопље од које се добија марихуана и хашиш. У посљедње вријeme се све више производи кокаин од кога се добија нова дрога под именом крак. Др Бабовић је изненадио и занимљиве податке, где се све

дрога крије, да би стигла до потрошача. Дрога се преноси у коси, у лажним зубима, на ливперима, а у посљедње вријeme дрога се криje и у стомацима, пошто хирурги вјешто уживају у смјештају капсуле кокаина и то између 60 до 90 пакетића. Др Бабовић је предложио (што је ушло у један од закључака овог савјетовања) да наша земља мора конкурисати за средства код Фонда Уједињених нација за борбу против наркотика тим прије што је Југославија изразито транзитно подручје куда пролазе сви путеви од Истока ка Западу и обратно да би утврдили стратегију за контролу злоупотребе дрога.

Запажено предавање о наркоманији и сиди имао је проф. др Петар Вуксановић. Он је нагласио, да су у Југославији највећа група ризичних на вирус сиде — наркомани. Они чине трећину позитивних. Др Вуксановић је упозорио, да је наркоманија у порасту, па ће са њом и инфекција вируса сиде бити, такође у порасту. Наркоманија је везана, како се чуло, највећим дијелом за прости туризму, па је то још плоднији терен за вирус сиде. Како знамо, да још увијек не постоји лијек за сиде, др Вуксановић је рекао, да једина превентивна мјера остаје здравствено просвјећивање.

С. Паповић

НОВИ РЕСТОРАН У БЕЧИЋИМА

Међународни празник ради 1. мај у нашој општини слављен је у интернационалном духу. Хиљаде страних гостију отворило је по лијепом и сунчаном времену сезону купања, а хиљаде аутомобила из унутрашњости наше земље уочи 1. маја је кренуло преко Паштровске горе и Цетиња према Црногорском приморју.

Град-хотел „Свети Стјепан”, традиционално је отворио своје двери за инострane гости, који су на самом старту попунили преко половине кревета овог нашег најекслузивијег љетовалишта. Међу њима се налазио и чувени свјетски ас у алпским дисциплинама, Марк Ђирајдели из Аустрије, који наступа под заставом Луксембурга.

**Приморске
новине**

Лист ССРН општине Будва. Уређује: Редакцијски колегијум. Главни и одговорни уредник: ВЛАДИМИР СТАНИШИЋ. Издавач: Културни центар Будва. Адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва, телефон: 41-194 — Број жијро рачуна 20710-603-1809 код СДК Будва — Штампа: РО за графичке производе и услуге „Андреја Палташин“ — Котор. Претплата: годишња 1.680 дин.: за иностранство 30. долара. — Рукописи се не враћају

У Бечићима отворен је први енглески „паб“ у нашој земљи за госте „Југотурса“ из Енглеске, којих је тих дана у „Хотелима бечићка плажа“ било преко 800. На отварању „паба“ поред многих угледних званица, био је и члан Председјништва ЦК СК Црне Горе, Марко Шпадијер. Директор „Хотела бечићка плажа“, Трипко Матовић, говорећи овом приликом, између остalog је рекао: „Отварање овог туристичког објекта представља један пригодан начин да се укључимо у прославу 1. маја, међународног празника рада. Чак и овако, само на изглед мали интимни стички објекти, ако се њихова садашњост прихвати као функција цјелине, представљају објекте од посебног значаја на плану наше сопствене не понуде. У туристичкој појуди, појмови „мало“ и „велико“, су релативни с обзиром на захтјеве да туристичка привреда мора бити увијек у функцији госта.“

По свему судећи, највећије и најшалтивије у ова три празнична дана било је баш у нашој средини, где су се за најдуховитију екипу на дметале екипе из три републике: Горажде, Севојно, Котор и Власотинце. Послије три дана надсмијавања побиједила је екипа Котора, пред вођењем нашим суграђанином, капитеном Светом Бошковићем.

С. П.

КРАЈЕМ прошлог и првог дана овог мјесеца, у веома кратком временском размаку, изведена су два пиратска напада на наше бродове. Прво је у ноћи између 25. и 26. априла на око четрдесетак миља од Сингапура нападнут број „Дурмитор“ которске „Југоцеаније“, а у јутарњим часовима 1. маја, готово на истом мјесту опљачкан је брод „Крк“ ријечке „Југолиније“.

Напади пирата на бродове који плове морима и океанима свијета су учествали. Према подацима Поморског бироа из Лондона само за посљедње три године извршено је више од 100 напада на прекоокеанске трговачке бродове, широм свијета.

НАПАДАЧИ С 'МАЧЕТАМА'

Брод „Дурмитор“ који је пловио ка Сингапуру напала су шесторица пирата азијатског изгледа, нешто послије ноћи. Пришли су броду брзим чамцима пребацили са крмене стре не на брод специјалне степенице, зачас се испели на палубу и одмах се упутили ка кабини заповједника брода Тихомира Андрића. Са исукањим мачетама (дугим ножевима који се користе за крчење шуме у цунглама) насрнули су на њега, за пријетили му а потом га свезали заједно са управитељем строја Миланом Антовићем. Приморали су капетана да им да кључ од касе из које су однијели 2800 долара, као и нешто уштећивине помораца. Док су остали чланови посаде спавали, хитро су напустили брод.

УЧЕСТАЛИ НАПАДИ НА НАШЕ БРОДОВЕ

ПИРАТИ ДОЛАЗЕ НОЋУ

● ШТА СЕ ДОГОДИЛО НА НАШИМ БРОДОВИМА „ДУРМИТОР“ И „КРК“

● КАКО ОРГАНИЗОВАТИ САМООДБРАНУ НА ТРГОВАЧКИМ БРОДОВИМА?

На брод „Крк“ који је пловио према кинеској Луци „Далијанд“ упала су седморица пирата, такође са мачетама и присилили капетана Слободана Марковића да отвори бродску касу. Поред извјесне количине новца узели су двоглед, токи-воки и личне предмете морнара и брзо напустили брод.

У оба ова случаја нико од чланова посаде није повријеђен.

— Пирати често нападају, а највише на подручју Мале-зије, Индонезије и Филипина, истиче један од најискуснијих заповједника барске „Прекоокеанске пловидбе“, Музавид Биљали. — Начин на који нападају данас не разликује се много од пиратских похода на бродове који су обављани прије два па и три вијека. Обично посе мачете до брода који плови стижу чамцима, пребаце сидро које закаче за бродску палубу и пошто обаве посао одлазе врло брзо.

Поморац Блажко Нововић, који се тренутно одмаре у Котору још прије четири године је упозоравао са бродом „Рисан“, док се налазио у Ноћирику, у САД, да су се појавили пирати модерног облика, да су добро наоружани, имају брзе чамце и нападају углавном ноћу, док је брод још удаљен од Луке.

— Нису велики пробирачи, писао је тада Нововић. — Узимају све што им дође до руку, а са собом остављају лом. Луčки радници и разбојници су често у вези, тако да су напади обично успјешни и муњевити. Разбојници добро познају распоред на броду, јер су све претходно добро простирадали.

ОПРЕЗ — ЈЕДИНА ОДБРАНА

Наши поморци су обавјештени о честим нападима пирата, али су углавном немоћни да нешто предузму, како би се заштитили од изненадних „посјета“.

— Напади су изненадни, лукаво смисљени, брзи, каже нам Антон Мошков, генерални директор которске „Југоцеаније“. — На нашим бродовима у ноћним сатима, док траје пловидба, дежурна посада је на командном мосту, чине је обично официр и кормилар. У бродској машини дежурају такође један официр и мазач. Остали одмарaju.

Нападачи су обавјештени да је на нашим бродовима једино наоружан заповједник брода који има пиштоль са муницијом. Стога се прво упућују ка његовој кабини и када њега „умире“ посао је завршен. Међу поморцима се чује да су морнари совјетске и израелске трговачке морнарице веома добро наоружани, па их пирати углавном заобилазе.

Међународна поморска федерација је, међутим, против наоружања посаде. Сматра се да би од тога често било више штете него користи. Међутим, предлаже се да бродови буду освјијетљени, да имају уградјене аларме, препоручуј се опрез приликом пролаза кроз „црне тачке“ као и појачавање страже на палуби.

Самоодбрана на нашим бродовима није добро организована и то је питање о којем треба да се ускоро разговара у нашој трговачкој морнарици, истиче Мошков. — За сада је опрез једини лијек, али то свакако нијеовољно. Два посљедња напада су озбиљна опомена и о томе се итекако мора повести рачуна. За сада срећом није било повријеђених у нападима на наше бродове — страдала је само имовина. Но, зар се не може догодити и горе?

С. Греговић

ФОТО — ВРЕМЕПЛОВ

Најдражи сусрети

Више пута нам је био у посети. Драг гост. Најдражи. Зато су и сусрети с њиме увијек били посебан догађај, доживљај који се памти, успомена за најдуже сјећање. Најдражи сусрети.

На нашем снимку су чланови Фолкорног ансамбла „Кањаш” приликом сусрета са најдражим гостом. Било је то испред хотела „Милочер”, 1973. године, Јосип Броз Тито

је ту Нову годину дочекао са нама у хотелу „Маестрал”. За тренутак је застао са распјеваним ајвојкама и младићима који су срдачно поздравили свога госта.

ВИЈЕСТИ

УДЕС НА МАГИСТРАЛИ

Око 17 часова, 5. маја, на Јадранској магистрали код Пржна, дошло је до тешке саобраћајне несреће у којој је живот изгубио радник Владо Мрдак (39) управљајући камионом марке ФАП регистарске ознаке ПВ 106—35, док је лакше тјелесне повреде овом приликом задобио његов сун

возач Глигорије Џаковић. До несреће је дошло, како смо обавијештени у СУП, због неприлагођене брзине на расквашеном друму од стране Владе Мрдака, тако да се камион сурвао испод магистрале.

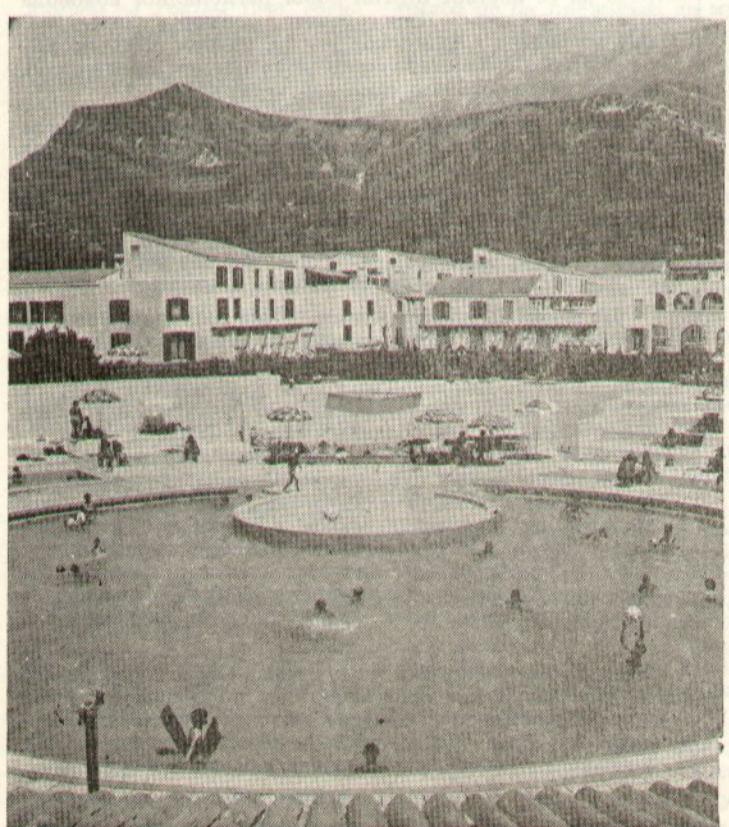
С. П.

ЗАКОН ПРОТИВ ПУШЕЊА

ЗАКОН ПРОТИВ ПУШЕЊА
На савјетовању у Бечићима Удружење за борбу против алкохолизма, наркоманије и никотинизма Црне Горе упознато је присутне, да ће и у овој републици до краја

С. П.

ове године бити донијет закон о забрани пушења у јавним и радним просторијама, као што је то недавно урадила и САП Војводина.

ИЗ СИЗ КУЛТУРЕ

ЗЕЛЕНО СВИЈЕТЛО ЗА „ГРАД ТЕАТАР“

ИЗВРШНИ одбор и Скупштина СИЗ културе дали су зелено светло за организовање, културног пројекта под називом „град-театар”, који ће у јулу и августу трајати 62 дана када ће се приредити 84 драмске, музичке, ликовне и друге бројне авангардне савремене представе. Наступиће ансамбли из Суботице, Љубљане, Загреба, Сарајева и Скопља, као и састави и групе и трупе из СР Њемачке, Белгије и градова Њујорка, Лондона и Париза. Највећи број представа извешће се на љетној позорници која се гради на најузвишенјем платоу градске цитаделе, затим на плацетама и трговима старе Будве, и на љетњој позорници у Светом Стефану и у Спомен дому „Црвена комуна“ у Петровцу. Неке представе извешће се на тениским теренима „Словенске плавај“ и у амбијенту луна парка на Јадранском сајму.

У извођењу програма учествоваће преко двије стотине извођача. Директор пројекта „град-театар“ биће директор Народног позоришта у Суботици и наш познати позоришни и телевизијски режисер Љубиша Ристић а умјетнички директор режисер и глумац Раде Шербеџија.

— Пуну подршку овом значајном, и за наше прилике необично великом културном пројекту, дале су све друштвене, привредне и друге структуре у општини, као и у Републици и шире. Оцјена свих је да ће овај својеврстан фестивал допринестијети промјени начина живљења у културном погледу у туристичкој метрополи, Будви, и посебно обогаћивању укупне туристичке понуде на „делицији пјешачних плажа“, истиче се у разговорима с тим у вези, војеним.

У оквиру пројекта „град-театар“ у зимским мјесецима радиће истоимена школа, у којој ће се оспособљавати кадрови, првенствено из редова младих, и тако припремати за преузимање послова у овом несумњиво значајном културном послу, који ће се временом обогаћивати новим садржајима и тако постајати значајна културна манифестација у нашим и ширим размјерама.

Носилац укупног послова биће Народно позориште из Суботице и његове обавезе према Будви регулисаће се споразумом-уговором између СИЗ културе и суботичког „храма културе“. Тако се сарадња између ова два града која се успешни одвијала на привредном плану, ето, проширује и на — културу.

ИЗЛОЖБЕ

АЛЕКСАНДРА ЂОНОВИЋА...

АЛЕКСАНДРА ЂОНОВИЋ

слика, које је радио у задње дводесет године. Овај пут Ђоновић је излагао у Будви 1974. год. нам се представио као „истраживач“ свога новог стваралаштва.

Александар Ђоновић по свему судећи је немирајући дух, који се не задовољава постигнутим. Овом изложбом се представио као сликар опсје днут пространствима Свемира.

Када смо са њим разговарали прије тринаест љета, рекао је: „Избегавам да о својим сликама говорим. Сматрам да је контакт са њима, као и са осталим дјелима, најискрнији разговор. Ликовно дјело треба само да сугерише доживљај. Не дајем својим сликама називе.“

Тако је било 1974. године. У Галерији „Аркада“ испод слика пажљivo читамо називе слика: „Објављење“, „Сусретиша“, „Рајско подножје“ „Пространство среће“ (чак седам слика на ту тему)... С. П.

... И БОЖИДАРА ДАМЈАНОВСКОГ

У Модерној галерији, уочи Првог маја отворена је самостална изложба слика, Божидара Дамјановског, рођеног 1947. године у Скопљу, који је студије ликовне умјетности завршио у Београду 1972.

године у класи Недељка Гвојденовића, а постдипломске студије је завршио код Радена Мишовића на истој Академији 1975. године. Добитник је низа награда.

Трошкови реализација овог пројекта, износе десет стотине милиона динара, а још педесет милиона динара требаје за покривање трошкова организације око извођења приредби. Сва та средства обезбиједиће се из учешћа туристичке привреде и друговено-политичке заједнице, затим путем спонзорства заинтересованих привредних и других организација, као и од фестивалске таксе коју ће у јулу и августу плаћати сваки посетилац будванске ривијере дневно, у износу од 100 динара.

Д. Н.

КУЛТУРНИ ЦЕНТАР БУДВА

БУДВА

На основу одлуке Збора радних људи обавјештавамо заинтересоване да ће се дана 25. маја 1987. године са почетком у 10 часова, у просторијама Културног центра одржати

ЈАВНА
ЛИЦИТАЦИЈА

за продају путничког возила

- марке Волкваген 1200 I
- година производње 1975.
- почетна цијена 500.000 динара.

Право на лицитацију имају сва правна и физичка лица која на дан лицитације Комисији уплате 10 посто од почетне цијене.

На лицитирану цијену купац плаћа порез на промет.

Возило се продаје у вијеном стању без права на накнадну рекламију.

ГРАБАНИ, НОВИНЕ ЗА ВАС

УПРАВА СКРАТИЛА ПОСТУПАК

— Најкомпликованији предмет грађанин од сада може да ријеши са само два доласка у зграду Скупштине општине

У ходницима општинских органа управе, смањене су гужве. Кају, биће их још мање — народ треба да се при викне. О чему се ради, шта то народ треба да пакићне?

— Због необавијештености, често и беспотребног формализма у раду „саобраћај“ између странки и службеника под општинским кровом је просто био закрчен, каже Светозар Маровић, председник Извршног одбора СО Будва.

— Од почетка овог месеца ситуација је другачија, неће бити лутања (од референта до референта што је било карактеристично) грађани ће кратком и једноставном поступку добијати решења и друге папире који су им непонадни.

У чему се огледа та новина?

У општинским органима управе су се тако престројили да је сада контакт између странки и службеника врло кратак и — ефикасан.

— На сваком поднеску којим се било шта захтјева странки ће бити уписан рок до када ће предмет бити ријешен, објашњава Мирослав Ивановић, начелник Одјељења за општу управу и друштвене дјелатности. Уколико пак странка не добије одговор у предвиђеном року може сматрати да је захтјев обијен што значи да тада може уложити жалбу или тужбу, до сада је била практика да су поједини предмети „у обради“ по више мјесеци па странке просто нијесу знале да ли је он ријешен или пак обијен. Поступак је тако скраћен да странка долази највише два пута да би ријешила и најкомпликованији предмет.

При уласку у зграду Скупштине општине странкама ће бити понуђени разни типови образца, тако да неће више морати да прибављају она до документа која издају други државни органи и организације које врше јавна овлаштења.

— Дакле, грађанин ће много мање него до сада објавити општинске прагове да би прибавио потребна документа која претходе издавању неког рјешења, истиче Ивановић. — На другој страни референти ће брже него до сада обављати свој посао јер их неће као до сада ометати странке којима су потанко морали објашњавати шта све треба да чине да би ријешен био њихов захтјев. И још нешто: управни инспектор ће на једном месту вршити увид у неријешене предмете и они који свој посао не обављају на вријеме и како треба, долазиће под удар.

Потребно је истаћи да се овим престројавањем не повећава административни апарат, већ да остаје исти. Врше се само извјесна помјерања унутар служби и органа. Странке ће и даље долазити у зграду СО ради својих потреба понедељком, сриједом и петком.

— Било је доста примједби на досадашње „споразумијевање“ између грађана и власти, прича Светозар Маровић. — Анализирали смо ситуацију и дошли до закључака да су странке веома необавијештене, да се чисто најједноставнији поступци непо-

● И НАЈКОМПЛИКОВАНИЈИ ПРЕДМЕТ ГРАБАНИ ОД СУДА МОЖЕ ДА РИЈЕШИ СА САМО ДВА ДОЛАСКА У ЗГРАДУ СО

требно компликују. Тај досадашњи административни „лајвринг“ имао је негативне последице и по нас и по грађана па смо ријешили да очистимо терен, да поставимо јасне путеве којима ће се странке кретати. Код нас се по слом много долази, нарочито у вријеме туристичке сезоне, па је сваког лета у нашој згради прави кркљанац. Надамо се да ће летос бити другачије.

Да би се грађани лакше сналазили у општинским органима управе су предузели

још неке мјере. До краја године ће из штампе изашаћи бројшура коју ће имати свако до мајчинства у општини. У њој ће бити сијасет информација, почев рецимо од броја жиго-рачуна Службеног листа на који треба уплатити одређену суму да би се изгубљена лична карта огласила не важећом, до информација о томе што, примјера ради, треба припремити да би се издала грађевинска дозвола или ријешио неки други важан предмет.

С. Г.

ОБАВЈЕШТЕЊЕ

ОДБОР за додјељивање Републичке награде „Октоих“, на сједници одржаној 10. априла ове године, утврдио је поступак за подношење предлога за додјељивање Републичке награде „Октоих“ пројектним радницима и радним организацијама из области образовно-васпитне дјелатности. На сједници су утврђени допунски критеријуми за додјељивање ове Награде и рок за подношење предлога — 4. октобар 1987. године.

О могућностима за подношење предлога Одбор ће обавијестићи јавност путем штампе и путем радија и телевизије, а посебним писмом, крајем августа ове године, обратиће се свим органима управе за друштвене службе скупштина општина; свим општинским вијећима Савеза синдиката; свим општинским конференцијама Савеза социјалистичке омладине; свим заводима за унапређивање васпитања и образовања; одгој-развојним заједницама школа; Ректорату Универзитета „Вељко Влаховић“; Републиком заводу за унапређивање и васпитања образовања; свим основним и републичким самоуправним интересним заједницама у области васпитања и образовања; Републичком одбору синдиката радника у области образовања, културе и науке и одго-

варајућој секцији Републичке конференције ССРН-а.

Одбор препоручује заинтересованим предлагачима да предложу што већи број кандидата који се баве непо средним извођењем наставе, што је иначе сада један од основних услова за добијање ове Награде, да међу предложеним кандидатима буде и одговарајући број просветних радника — жена и да се предлози дају са терена што већег броја општина.

Истовремено се напомиње да се у једној години ова Награда може додијелити највише тројици просветних радника и једној организацији удруженог рада из области образовања и васпитања, као и да је Закон о њој објављен у „Службеном листу СРЦГ“, број 1/82.

На сједници Одбора изражена је потреба да поред на ведених организација и органа што више искористе право предлагати за Награду и други органи, друштвено-политичке и друге организације и појединачно.

Предлози се шаљу на адресу: Републички комитет за образовање, културу и науку (за Одбор за додјељивање Републичке награде „Октоих“) — Титоград, улица Вука Карадића број 3 кроз четири. Одбор за додјељивање Републичке Награде „Октоих“

ДОГАДА СЕ У БЕЧИБИМА

У СТАНОВЕ — ДИВЉЕ

ДВАДЕСЕТ и два стана које је Самоуправна интересна заједница за становије изградила за потребе „Хотела бечићка плажа“, били су завршени у септембру прошле године, али ни до данас нису легално усвојени.

Истина, станови су се могли и требали раније подијелити, па не би дошло до дивљег усвојавања у 12 станови, каже нам Трипко Матовић, директор овог хотелског комплекса са 2500 кревета.

Како смо сазнали у Бечићима недавно је доније та Одлука Суда удруженог рада у Титограду, према којој „Хотели бечићка плажа“ морају извршити ново оглашавање и подјелу станови, јер се више радника с правом жалило суду у Титограду.

Закон о стамбеним односима је неумољив. Поступили смо према пресуди Суда и до 15. маја завршићемо расподјелу ова 22 стана. Прије тога ћемо иселити све који су се бесправно уселили вели нам Огњен Балабушаћ, секретар у „Хотелима бечићка плажа“.

Трипко Матовић нас је упознао, да је записник о примопредаји станови у насељу Ивановић сачињен тек 5. јануара ове године између СИЗ за становије и њих, када је СИЗ и предао кључеве за ова 22 стана. Да ли ће бити још неких заврзлама око усвојења у станове „Хотела бечићка плажа“, остаје да се види.

С. Поповић

СА СВИХ СТРАНА — УКРАТКО

ЗАПЛОВИЛА „БОКА“

КОТОРСКА „Југоцеанија“, други по величини флоте поморски превозник у нашој земљи, богатија је за један један брод. У Бродоградилишту „Верне Минде“ код Ростока у ДР Њемачкој поринут је у море, ради пробне вожње, брод „Бока“ изграђен у овом бродоградилишту. Насивости је 18.000 тона и превозиће контејнере и генералне терете.

Овај нови брод који је добио име по старом броду који је настрао прије неколико година код Оребића, биће предат Которанима на свечности која ће се тим поводом одржати 31. маја.

ОБНОВЉЕНА ЦРКВА СВЕТА МАРИЈА

Завршена је обнова, рестаурација, конзервација и риватализација цркве Свете Марије Колеџате, једне од шест риманичких цркава у старом Котору. Овај објекат који је страдао у земљотресу представља ремек дје ло средњевјековног градитељства с краја 12. и почетка 13. вијека.

Санација је изведена у двије фазе: прво су урађени конструтивни радови започети 1982. године а 1985. су настављени радови на уређењу унутрашњег дијела овог јединственог споменика културе Црне Горе из Цетиња и Општинског фонда за заштиту споменика културе.

ТУНЕЛ ПОД ЗНАКОМ ПИТАЊА

На пробијању тунела кроз брдо Созина, кроз који треба да се поставе цијеви новог регионалног водовода који ће „једном“ Црногорском приморју „донијети“ воду из басена Скадарског језера, радови озбиљно камене. Умјесто 385 метара како је то планом предвиђено, до сада је пробијено само 240 метара.

Један од главних разлога кашњења је дилема да ли градити само водоводни или вишемјесечни тунел кроз који би поред цијеви за водовод пролазио асфалтни пут и били постављени други инфраструктурни објекти. Одлука о томе какав ће се тунел бушити требаје да буде донојета до краја марта, како и стоји у Резолуцији о развоју Црне Горе. Но, тај рок није поштован па одлука ни до данас није донојета.

На идеју да се кроз Созину буши вишемјесечни тунел дошло се пошто су почели радови на регионалном водоводу. Истина, убрзо су се састали представници приморских општина Титограда и Никшића који су оцијенили да би било неоправдано бушити само тунел за воду када се већ поодавно указује потреба за тунелом кроз који би пролазили камиони и остала возила и тако скраћивали пут између Бара и других мјеста Црногорског приморја и Титограда. Одржано је потом још неколико састанака, махом у Титограду, представника општина, Радне организације за регионални водовод и неких републичких органа и организација. Готово сви су сагласни да је вишемјесечни тунел потребан, али да је за њега тешко пронаћи не баш мале паре.

Било како било, одлуку о томе какав тунел треба бушити што прије треба донојети, како и даље не би каснили радови на пробијању започетог водоводног тунела кроз брдо Созина који је један од најважнијих објеката цјелокупног система регионалног водовода.

Припрема: С. Грговић

СУСПРЕТ

СУЗЕ АДАМА ЛАУДОНА

Какју да су острвљани, по себио Шкотланђани, тврда срца, да ријетко пусте сузу.

Седамдесет трогодишњи Адам Лаудон, пензионер из Ливерпула, седмог маја увече је плакао. Сузе су непрестано навирале у очи док је у ходу „Ас“ у Перазића долу евоцирају успомене на април 1941. године када се срушио авионом у близини Бара. Сједио је у друштву са Милевом Крцаловић, женом која му је указала прву помоћ када су га тешко рањеног извукли из поломљене летилице. Пописије пуних 46 година стигају да обиђе жену која му је, како каже, спасила живот.

су и данас видљиве. Ипак, сва тројица су остала живи.

Милеву Крцаловић, тада једину медицинску сестру у Бару, посјетио је одмах након тога срески начелник Зајрија Прелевић испричаша јој шта се догодило и затражио помоћ.

— Генерал се дosta добро срећао, Ексерс, најмлађи међу њима није имао никаквих озљеда, а пилот Адам је био у несвијести, сав крвав, сјећа се Милева тог дана. — О чистила сам му ране обрадила их, потом начинила дрвне дашчице да имобилишем преломе и легла пилота у постельју. Сви су се окријели.

Адам Лаудон у хотелу „АС“

Након што је цијелу седмицу провео у овом лијепом хотелу — за то вријеме је стално био у друштву своје спаситељице, посјетио њену кућу и место где је пао са авионом којег је возио — отпутовао је из Ливерпула са чврстим обећањем да ће опет доћи.

СВИ СУ ОСТАЛИ ЖИВИ

Пошто је извјесно вријеме провео у Египту и Сахари, пилот Енглеског краљевског ваздухопловства (РАФ) Адам Лаудон се крајем 1940. године по задатку обрео у Грчку. Превозио је медицинску опрему за Ларису коју је прије тога захватио земљотрес и радио друге важне послове све до априла 1941. године. Био је 10. април када је добио задатак да из Атине у Сарајево превезе једног грчког генерала који је требао да са плановима одбране од напада фашиста упознаше официре. Са њима у авиону је био и његов помоћник, касније пилот, Жак Ексерс. Док су летјели изнад Скадарског језера захватило их је велико невријеме — пилот Лаудон је изгубио контролу над летилицом и настројао да атерира на некој равној површини. Авион је изнад Бара крилом закачио у једно дрво и срушио се у ушће ријеке Рукавац у море. Грчки генерал је пријеком пада излетио из сједијашта и Лаудон се бацио на њега да га задржи и притом задобио тешке повреде које

топлом јуком и убрзо је Адам дошао свијести.

У кући Крцаловића у Бару, тројица страдалника провели су цио дан.

— Кад сам дошао свијести зачудио сам се што је пуно свијета око мене. Сјетио сам се пада, али нисам знао ко је doveo до кућe луди који су ми указали помоћ, сјећа се тих дана Лаудон.

Срески начелник је обезбиједио кола и предвече сви пошли за Цетиње. У цетињској болници су казали да пилот не би преживио да му након пада није тако стручно указана помоћ.

ДОГОДИНЕ ОПЕТ У „АСУ“

Рањени пилот је пребачен у Котор где су га заробили Италијани и потом га интсерирали у логор Канђано у близини Рима. Послије три мјесеца тамновања побјегао је из затвора и преко Шпаније, Португала и Француске стигао у Енглеску. Кући је доћео крај рата, а потом је све до пензије радио као инжењер у хемијској индустрији. Има кћерку и сина који је новинар у листу „Дејли Мејл“.

Милева Крцаловић се пописије рата сјетила енглеског пилота и затражила је преоко Међународног црвеног крста његову адресу. Успостављен је контакт и једно вријеме су се дописивали, а онда пуних 25 година нису знали једно за друго.

— За генерала више никад нисам чуо, са Ексерсом сам се виђао до прије неку годину, а стално сам мислио на же-

ну која ми је спасила живот, прича крепки Шкотланђанин. — Одавно сам ставио се би у задатак да је морам пронаћи. У томе ми је много помогао син који је затражио помоћ од југословенске амбасаде. Требало је да дођем лани или ме је у томе омела једна мања операција којој сам морао да се подвргнем. Када сам се недавно распитивао који је хотел најбољи у том дијелу Приморја рекли су ми да је то „Ас“. Казали су ми да је близу Бара.

Одмах након доласка у Перазића До Адам је кренуо у Бар. Провео је, какје, незабораван дан у кући Крцаловића. Са Милевом, чији лик готово да није запамтио и њеним сином Ивицом обишао је место где је пао авионом, праштао се Баром обилазио друга места на Црногорском приморју.

— Пресрећан сам што сам нашао ове дивне људе, што је ваша предивна земља тако изграђена, што су ме сви тако срдечно примили, прича у даху Лаудон. — Сигуран сам у једно: док ме здравље буде служило у будућој ћу сваке године бити гост хотела „Ас“ за којег просто не могу наћи праве ријечи хвале. Свима који знају дуго ћу причати о овој обали и мојим пријатељима на њој,

На крају да кажемо и ово: Адам Лаудон и Милева Крцаловић су били гости на вечери коју је организовао Туристички савез Будве. Добили су том приликом лијепе поклоне које им је уручио Гојко Митровић, радник овог Савеза. Стари Шкотланђани се одушевио када су му казали да сједи у хотелу изнад плаже на којој су се током рата искрцале двије енглеске војне мисије које су предводили мајори Атертон и Хадсон.

— И то је разлог више да у будућој стално будем гост овог хотела, узвикнуо је ведри пилот Лаудон.

Саво Грегорић

ПОВОДОМ ДАНА ПОБЈЕДЕ

ОМЛАДИНЦИ У КАСАРНИ

Тридесетак омладинки и омладинаца из ОШ „Стефан М. Љубишић“ и Школског центра, били су гости војника касарне на Скочидјевојци поводом 9. маја Дана побједе над фашизмом.

Поводом 42. годишњице побједе над фашизмом домаћини и гости су овом приликом извршили пригодан културно-умјетнички програм, а потом су се такмичили у малом фудбалу, стоном тенисусу и шаху.

Војници касарне на Скочидјевојци своје гости су задржали и на ручку познатом и укусном војничком пасуљу.

С. П.

Пред спомен-плочом у Дульеву

ЗАПИСАНО У КУЉАЧИМА

СТИЖУ И ТУРИСТИ

ВИСОКО изнад Пржна и Млочера, на 450 метара надморске висине, одакле поглед пуца на Свети Стефан, Будву и морску пучину, непосредно испод дијела каменог масива Паштровске горе смјештено је старо село Куљачи. Већ позавдано напустили су га његови житељи — једни су се спустили до морског жала, а други отишли и даље — у печалбу. Једини који су му све до сада остали вјерни и нијесу напустили прадједовска огњишта јесу Саво и Нико Куљача, обожијаца су залили у осму деценију.

Село смо посјетили у друштву Стијена Куљаче који живи у Будви и који је чврсто одлучио да сагради кућу на по родичном имању. То је добар разлог да у село чешће навраћамо се.

Многи власници земље већ дуже времена обрађују „каскадне терасе“, а оне им за уложени труд узвраћају богатим родом разноврсне зелени и суптропског воћа. Још 1974. године до села је доведена вода а новац за изградњу сеоске чесме приложио је повратник и некадашњи печалбар у САД Марко Ивов Куљача. То је уписано на каменој плочи која је уградена на спомен-чесми.

Недавно изграђеним асфалтним путем у дужини од четири и по километра (од магистрале код Каменова до села Куљачи) створени су услови да се овде живот убрзо врати, али на нов начин. У старој адаптираној каменој кући коју је на коришћење уступио пуковник у пензији Саво Куљача „Монтенегроекспресу“, и у којој је уређено старијеско огњиште и кухиња и испред ње је пространа тераса са које се поглед пружа на плаже и хотеле уз обалу, аутобусима су још прошле године овде на излет долазили хотелски гости. Послуживани су пријатељима од тијеста руштулама и макоралама спремним на плетићим иглама — такозваним макарулама. Вино се искључиво точи из буради, а излетнике редовно забавља фолклорни ансамбл „Кањош“ из Будве. Многи посјетиоци Куљача по један или два пута уплате да опет пробораве неколико сати у овом несвакидањем амбијенту.

Село Куљаче, алико мало и заклоњено, има богату прошlost. У њему се налази стари манастир Дульево чија се изградња према предању приписује цару Душану. Манастир се у старим документима помиње 1677. године и поред цркве има двије зграде за конак, од којих је једна порушена. Још један необично важан податак везан за манастир: у њему се закалујерио Арсеније Трећи Чарнојевић, српски патријарх, који се касније налазио на челу велике сеобе српског народа, пред најезdom Турака. Недавно су у манастирској згради пронађене стваре фреске и управо се ради на пројекту за њихово потпуно испитивање и конзервирање. Ускоро ће се приступити обнови овог значајног културно-историјског споменика.

У току народноослободилачке борбе, у јануару и фебруару 1942. године, манастир Дульево био је сједиште приморског батаљона „Стеван Штиљановић“, у чијем саставу су биле чете: Паштровска, Поборска, Брајићка, Маинска, Которско-приморска и Грабалска. Батаљон је у марта те године бројао 504 бораца. У манастиру је било сједиште Међуопштинског којитета КПЈ и Међуопштинског НОО.

На помен плочи испред манастира уклесана су имена бораца и родољуба из Куљача који су животе положили на ратиштима за слободу. Од 1914. до 1918. године животе на олтар слободе положили су Видо, Митар и Нико, а од 1941. до 1945. године Ђуро, Станко, Митар, Јован и Даро — сви Куљаче.

Драган Новаковић

Мијењам стан у Титограду (преко Мораче) кори сне површине 72 м² за двоособни стан у Будви јавити за тел. (086) 21-794.

Мијењам стан у Котору (у Доброти) за одговарајући у Будви или Тивту јавите на тел. (084) 83-305.

УЗ 140-ГОДИШЊИЦУ
„ГОРСКОГ ВИЈЕНЦА“

ВТОРИ СУВЕРЕН У СЛАВЕНСКОМ РОДУ, А ПРВИ И ЦИГЛИ ШТО ЉУБИ СЛОБОДУ.

Испод једне од Његошевих фотографија Ђубомир П. Ненадовић написао је горња два стиха која се, пошто казују оно што је најбитније у тежњама и тражењима овог црногорског владара, могу узети као мото његовог штедљивог рада и стваралаштва.

Не само Ненадовић, већ све људе са којима се срећао, Његош је задивљавао као уман човјек и напредан владалац који је немилосрдно кидао узане локалне оквире и у име своје — и оних слага које ће то извршити — изрекао страшну осуду порођивачима, тиранији и ропству, указујући на слободну и праведну сутрашњицу која ће бити резултат упорне „борбе непрестане“. Он је у стиховима: „Ал тирјајству стати ногом за врат, довести га к познанију права, то је људска дужност најсветија“ нашао моралнији оправдана за сваки народни покрет, чији је циљ да се омогући народима слободан развој и на предак. По његовом схватљању „дјејствије напрежку духове“, „нове нужде рађу нове силе“, а борба за слободу није ништа друго до природни закон, услов за напредак, јер „не требује царство нељудима, нако да се пред свијетом руже“.

Живећи у суморном времену, „у глуву доба“ Балкана Његош је, упркос многообројним, такорећи непрекидним, разочарењима, непоколебљиво вјеровао да ће народне снаге сломити отпор реакције у чијем се ропству налазе милиони људи. Њега интересује судбина читавог словенства и свих поробљених народа свијета. У разговору с француским адвокатом Ђузепем Кази, он је рекао: „Чојејејство не може бити спојено и срећно док је подијељено у државе које имају за главни циљ: себе, вјеру, народност и династију.“ Није чудновато што је послије ових ријечи Кази изрекао мисао сличну Ненадовићевој — исто толико истиниту и ласкаву за црногорског владика: да је он већи републиканац од предсједника Француске Републике.

Када је енглески лорд, послије искреног признања да му је милије што је Његоша упознао него Напуљ, тражи од њега фотографију са посветом у стиховима, овај му пребацује да су његови земљаци криви што владају црногорски „неће доживјети спасење свога народа“, јер „и мртву турску руку држе под начином гушом“. Онда није чудно што Ненадовић пише: „Овдје је владика црногорски. О њему ћу ти отсада писати више него о цијелој Исталији“.

Његош никад није посумњао да напредне снаге које су се тек будиле, неће трију мфовати у ослободилачкој револуцији народа, па је будно прatio догађаје, припремао се да учествује у њима, при жељкујући да у турнусу револуција за коначно ослобођење поробљених узму пуну учешће сви словенски народи, пружајући једни другима помоћ. При томе је за њега народност била много важнија од вјере. Као слободни мислилац, он је далеко од усих црквених схватања и пјева: „не пита се ќо се како

крсти“ и „лактом вјере глупост чојка мјери“, а као велики патријот настојао је да пробуди и код пограничних тurskih паша љубав према прадједовској вјери и народности. Дописивао се са свим сусједима главарима тurskim, а са Али-пашом и Мехмед Спахијом. Лекићем се и побратимио. Осман-паша Ск опљаку, „потомку старе срpske породице“, у кога се градио преварио, братски је пружио руку и широм отворио срце: „Помисли ће су браћа, славни и гласовити кнезови и војводе нашега царства. Ће је Црнојевић (Бушатлија)?.. ће је Скопљак?.. Ће је Сточевић?.. Па ће су многи остали? Камо господа и цвијет нашега народа да своје отаџство и своју славу заједно потражимо? Бог сами знаје када ће се они своје славе споменути и до када ће се ова моја браћа од своје рођене браће туђити и називати се Азијатима и до када ће за туђу корист робовати, не сјејајући се себе ни својега“.

Када се ово име у виду, он да је схватљиво зашто Његош подједнак оволи Црногорце, Србијанце, Хрвате, Даљматинце, Херцеговце, Босанце и сматра да „које срце за својост не туче,залуду се у прса будило“, као и да су: „лепо, липо, љепо и лијепо листићи једног цвијета, у пуполь се један одњихали...“

Његошева револуционарно ст долази до изражaja нарочито 1848. године када су званични вођи Јужних и Западних Словена, који су се изјаснили за равноправност под окриљем Аустрије, искоришћени за гашење револуционарних пожара у двојној монархији.

До Јелачићевог похода на

Беч и Пешту Његош је најмајверао да помогне уstanak у Хрватској и Војводини, ујвјерен да народи треба да узму своју судбину у своје руке. То, између осталог, потврђују и његови разговори са

Матијом Баном, књижевником. Једном приликом када је овај рекао „Срећа народа је у божијој руци“ Његош га је прекинуо ријечима: „И у његовој и у њиној“ (у народној). Други пут он му каже: „Добрко рекосте да таквом по крету за спасење срpske не смисле изостати црногорска пушка. Знате ли што сам био наумио радији да ми нијесте дошли? Спремах се да са купим четири хиљаде Црногорца, па са њима да прегазим турско земљиште, упаднем у Србију и приморам срpsku владу на дјелање...“ И даље: „Држаћу Приморце у запту да не развију засташу св. Марка, а за даљу радњу чекају док ми не јавите да су сазрели догађаји...“

Своју обавезу Владика је часно извршио. Под његовим утицајем починују револуционарна струјања у Боки и Дубровнику. Шта више Црногорци нападају Доброту и разоружавају погађују тврђаве на којој су били топови. Поводом тога, Ђан Јелачић му пише да га „велике бриге тају“ због нереда у Боки Которској у којој је потребно „мир држати“ и жеље своје законитим путем Влади подчињети. Већ тада Његош хла-

дни према Јелачићу, али пошто још није начисто да се он прихватио контроверзне улоге и припремио за угушавање револуција у Бечу и Пешти, нуди му помоћ за ослободилачки устанак, јер иако је „истина са овом шаком народа, под анатемом тиранства и шпијунства, слободан“ шта му је било кад гледа „око себе мили оне браће ће стењу у туђе ланце.“ Преко свог секретара, он пише неком Вуковићу у Трст: „Ако би наша браћа Хрвати птијели кога од Црногорца звати у помоћ, требаће бродова из Сењске Ријеке за њих отправити да Црногорце превезу...“ Осјећајући да ће Јелачић у заједници са Виндишгрецом учествовати у гашењу бечке и мађарске револуције, Његош покушава да му „отвори очи“, указујући му на најамничку улогу и на „гвозденијар“ који његов народ добија као награду. Нешто касније разочаран због интервенционистичке улоге „јандарма Европе“ Цара Николе I, је на Јелачића, који је гасио народне револуције од којих је Његош толико очекивао, и на Александра Карапорђевића који је слao помоћ Војводини и помагао мобилизацију за угушавање мађарске буне, нашао је у себи снаре да се отворено изјасни о њиховој контроверзној акцији: „Војводство на слабе ноге стоји, па и да је сасвим ослобођено од Мађара, за Србство никаквог напретка како (пошто) Срби за себе не војују него за туђину...“ И најзад: „Ја се свагда чудим а никада се научити не могу како некима људима може постидно ропство толико драго бити! Они су подобни пашчету, јербо се

Петар П. Петровић Његош

нашчче трза да добије слободу, но кад исту добије, поново веригама трчи да га свежу...“

Тако је говорио, писао и радио Петар Петровић Његош, први и цигли (једини) (суверен) што љуби слободу. Његово дјело, створено у кратком и мученичком животу,

надживјело је и покопало своју мрачну савременост, прешло границе земље у којој је стварано и постало својина народа и васпитач генерација знаменитих бораца за слободу не само у Црној Гори, него у свим нашим земљама.

Милосав ЈАЛИЋ

ЊЕГОШ ЈЕ ГОВОРИО

„Хоћу да од Црне Горе створим земљу за примјер... Ја ћу са својим поданицима гаћатиете, птићу с њима, понашаћу се као људи, раван да бих их што више придобио и тако завладао њиховим умом и вољом...“ (Франческу дад Онтару.)

КРЕМЕН

„Црна Гора је град у коме је опсједнута посљедња искра срpske независности. Црна Гора је кремен који на сваки удар огањ даје...“ (У Ротшилдову вили, близу Напуља — према забиљешкама Јубе Ненадовића).

ГДЈЕ СЕ НАЛАЗИ ПРАВА СЛОБОДА

„Ви, господине, припадајте једном великому народу, слободној земљи. Но, знате ли ви где се налази права слобода? У Црној Гори, а ја јој кључеве држим...“ (Шкотланђаницу А. А. Патону, пре ма забиљешкама Франческа Карапе.)

САД ИЛИ НИКАД

„Ако је иgdje икога, нас ево, ако ли неме никога, ја не могу ништа по стидjetи се

што сам вам брат. Сад или никад, никад ако не сад...“ (Из писма Гарашанику, 2. маја 1848.)

ОНИ УЗИМАЈУ ОД НАРОДА

„Оставите ви те собе кад вам они опет дођу. Они узимају од народа на претек, а ја, што штедим, дајем народу...“ (Према причају Милорада Медаковића, када су Његову понудили у Фиренци апартмане у којима су од сиједали кнезеви и херцоги.)

ПРИВЛЕЖИШТЕ У ГРОБУ

„Пријатни свој кров је дјио је увјежиште од смутнијих и несмисленијих бурах. Ово ја судим по себи, јербо мени свагда сопутствује противни вјетар, а пријешишта за мене, по прилици, нема до у гробу. О, судбино, гашта си мени тако строга? Ја сам твој великомученик...“ (Из писма Јеремији Гагићу.)

ЧАША ЖУЧИ ИШТЕ ЧАШУ МЕДА

„Ја сам за границом пресвеđенога свijета. На мом узаном поднебљу свагда се ломе громови: стога је мој

мали крај тамом дивљине обезображен. За човјека здра вомислећа нити је мука, нити увеселеније на свijету, је рбо су све људске посластице са отровом припраћене, и све печали имају неко своје удовољствије. Човјеку је готово, кад му доће, слатко плакати као и пјевати — ја овако нашу пјесму разуми...“ (Из писма Августу Франклу на недјељу дана пред смрт, 25. октобра 1851.)

ПОДИЈЕЉЕНО ЧОВЈЕЧАНСТВО

„Докле год један човјек може располагати са милион војника по својој вољи, дотле ће и његови сусједи стрепити и бити угњетавани, па звао се он президент, император, конзуљ или папа, то је свеједно. Човјечанство не може бити спокојно и срећно докле је подијељено у државе које имају за главни циљ: себе, вјеру, народност и династије...“ (Љуби Ненадовићу.)

НАШЕ СЕ ПОБЛЕДЕ КРИЈУ

„Кад Црногорци почну самовољно радити, као што су свагда, тад кажу: „Владика је човјек слаб, па би требало строжији и способнији

СРЦЕМ И ДУШОМ

„...За наследника, управитеља и чуватеља свега мојега и црковнога остављам синовца Рада Томова Петровића у кога се надам да ће бити човјек од посла и разума и кога народу црногорском и брдском препоручујем 'свим срцем и душом...'” (Петар I у Тестаменту).

ДА БУДЕ СПАРТАНАЦ

„... Ово ће бити црногорски Ахилес и Орфеј! Ја ћу га научити да буде Спартанац: да подноси глад, жеђ и сваку витешку невољу...” (Сима Милутиновић — Сарајлија).

БОГ ГА ЈЕ ЗА ПЛЕСНИШТВО СТВОРИО

„... Прерано се развио и душом и узрастом. У шеснаестој години изгледао је као који му драго савршени младић. Из првих његових покушаја види се да га је бог за пjesništvo створио, као што га је одликовао стасом и људском дивотом над милијуне људи који су се рађали и који ће се родити...” (Вук Врчевић).

ЗАНИМЉИВА И ВАЖНА ЛИЧНОСТ

„... Његаш је био до крајности занимљива и важна личност. То је неоспорно био најљепши човјек кога сам ја икад у свом животу видио; једна сјајна појава с класично лијепим лицем и озбиљним, али благим изразом... Његова изванредна љепота утисак учинила је утисак на дворовима у Петрограду, Бечу и Напуљу; отменија женски свијет на свим дворовима уздисао је за овим кнезом духовником, а он је био тајко мало у стању отети се овим чарима да је подлегао сушици, која га је у његовим четрдесетим годинама покосила...” (Имбро Ткалац).

човјек да њима влада”. Кад се преступници накаже (казне), онда веле: „Владика вљада строго, тирјански.” Када Турци нас пуште, те мало отпочинемо, онда кажу: „Већ Црногорци нијесу они прави, него им је управљеније данашњега владике јуначкоме духу много повредило (штетило).” Кад Црногорци не мишују, но се свете и гоне с Турцима, онда кажу: „Томе је узрок славољубље данашњега немирнога и крвожеднога владике”. Свака се наша побједа крије и назива сурвом, дивљом и бог зна каквим именима. Турска се побједа, пак, похваљује и за њу се каже: одржали су ти и ти Турци сјајну побједу над одметnicima, непокорницima, ордом дивљом, која само своју самовољност (слобода) безаконим правом оружја и сile подржаје.. Свачије је прво оружја свега и најзаконитије до нашега. Еј, кукања на Црну Гору! Сирота пуха, она не припадаји племену људскоме, но је из неба пала или из ада искочила, те је се свако туђи. Наша крв, наша страдања и муке не заслужише човјеческога сопственија...” (Из писма Јеремији Гагићу).

КАЗАЛИ СУ О ЊЕГОШУ

СЕДАМ ПУТА БИСМО ГА ЖЕНИЛИ

„... Ви сте, Срби најнесрећнији милет на свијету. Имали сте једнога добра човјека, мојега дјевера Рада Владику, па сте, несрћни милет, и њега закалућерили, како никад од њега евлада (породица) имати нећете. А, турске ми вјере, да је у нашем царству, седам пута бисмо га желили док би евлад имао...” (Кадуна Али-паше Сточевића).

ОБРАЗАЦ МУШЕ ЈЕПОТЕ

„... Необичано високог раста, стасит, са црном, као катран по раменима палом којом, са очима пуним сјаја и правилним цртама лица, Владика представљаше образац мушкије јеопоте. Умјетник би изabrao управљаче Црне Горе као образац за слику Херкулову, а филозоф за путовоју у животу... Владика је привлачио к себи с првог погледа, но онај који га је познавао изближе, тај није могао а да му се не преда свом душом...” (Јетор Ковачевић).

НАКЛОЊЕН СЛОВОДОУМЉУ

„... Владика Црне Горе је врло млад човјек — нема више од двадесет и три године и на основу његовог атлетског стаса не може се посумити у његову физичку снагу; што се тиче његових моралних особина, изгледа ми да су, и поред помањкања његовог васпитања, исто тако развијене. Његов дух је очигледно на克лоњен слободоумљу и због тога, дакле, овај човјек заслужује да буде брижљиво надзиран. Његови разговори носе печат недостатка изразитог поштовања према религиозним и монар-

хистичким начелима, и он не криje svoju наклоност према западном либерализму...” (Канцелар Метерних).

ЉУБAV ПРЕМА НАРОДУ

„... Што дуже с њим говориш, то му се више дивиш као чovјekу и као владару црногорском. Он говори лијепо, паметно, с пуној осјећања, до стојањstvno и без натезања, и у свакој његовој ријечи огледа се љубав према народу, а у обраћању црногорска једностранost...” (И. И. Срезњевски).

УМЈЕСТО ЦРКВЕНИХ АМБЛЕМА

„... Необичано висок чovјek, тамне косе с кратком брадом и с малим, лукавим, живим очима — права словенска физиономија... У спавању соби је, уместо црквених амблема, које би чovјek очекивао да ћe видjeti у станију једног владике, висила Скедер бегова сабља, међу неколико пиштолja. На радном столу лежали су »Dictionnaire de l'Academie« и разне француске књиге... На француском крејсту изненадио me је у први мањ пар голубова који се милију кљуновима као не баш подесан амблем за владику који живи у целибату...” (Саксонски краљ).

НИЈЕ МАРИО ЗА ЧИН

„... Владика није марио што је преосвещеник, он је жељio да је само господар а не владика. Невоља је била у томе што он није учројен у редове науке, а богословију никако, па је зато био колебљив од чега је венуло у њему архијастирско достојање... Он признаваше да не разумије архијерејску дужност, па му се чињаше и кријо и досадно зашто је тај

чин на њему кад он није за то...” (Милорад Медаковић).

ПОСТ ЈЕ ГЛУПОСТ

„... Извини оче што нећe моћи са мном јести, јер му пост не допушта ни рибе да једе, него га приморава да је де само пасуль, зеље, хљеб, смокве и слично... Кад сам поменуо Владици да бих могао сасвим лијепо и ја с њим постити неколико дана, рекао ми је француски: „Кад већ морам ја да чиним ту глупост, није потребно да и ви то исто радије“. Архимандрит ме повео до Митрополитове цркве, једне убоге капеле, где се пред олтаром чува ћivot с посмртним останцима такозваног светог владике Петра... Обичај је да се свецу остави новац за успомену.. али ја то нисам урадио, пошто сам се плашио да би Владика могао у томе видjeti лицемјерство или иронију, јер сам увјерен да он исто толико колико и ја чврсто вјерује у светост покојног владике...” (Едуард Гриј).

ЗА ДИВЉЕЊЕ И ПОШТОВАЊЕ

„... Ни отпор на који је нашао код неких својих тврдоглавих поданика, ни тешко ћe његовог усамљеничког положаја нису га спријечији да своје планове спроведе од лучно и тактично... Његова запажања у погледу историје, политици и многих других ствари о којима он ужија да разговара, показују вељку ошtroумnost и изврсно памћење; а његово одушевљење својом земљом мора изазвати дивљење и поштовање...” (И. Г. Вилкинсон).

ЗАШТО СЕ БОЈАТИ СЛОБОДЕ?

„... Нека избриши из исто рије имена свих српских војвода, јер су се они сви борили да буде што већа слобoda... Што се Србија има бојати слободе? Србија коју је слободом може унапријед поћи. Куда гоћ мисли да корача, очекују да им слобodu до несе. Сушум ћe поћи браћи која су под Турцима, ако им слобodu не понесе?” (Љубија Ненадовићу).

ЈА САМ ЊЕН СИН

„... Да је лијепа, Црна Гора не би се црна гора звала него млијечна или медена. Црна Гора је само зло, како је зли нароч гони, а ја, који сам њен син, не могу јој имати произрећи што се нећu згрозити, али је опет тим знаменита што је комадић од развалина нашега царства, као једна ластавица (дио крова који има само двије стране), од развалина једног великог града...” (Из писма некома проти = 18. X 1850).

НЕ ЖАЛИМ ШТО ЋУ УМРИЈЕТИ

„... Пријатељу моју, душа ми убија тијело. Не жалим што ћu умријети, али жалим

што нијесам у животу ништа знаменито учинио. Тако је хтјела моја зла судба која ми је отпочетка ужасна била... Аманет ви наша народна ствар која нећe успјети ако на њој не буду постојао радији разумни, самопријеогорни и одважни људи... Сјети ме се гдјегод кад ме не буде и нека потомство бар дозна за наше најмјере, кад му дјела не мога оставити...” (Матија Бану).

ДАНАС ВИДИМ

„... Ja сам се у почетку не што падао, него данас видим да је сад југословенство идеална ријеч, која само пра-зијем гласом лијепо звучи...” (Меду Пуцићу — 22. априла 1849).

МУЧЕНИК

„... Моји су стихови сви жалосни, ја их не пишем више! Ja пред собом видим гробну плочу на којој стоји написано: „Овдје лежи владика црногорски; умро је а није дочекао да види спасење својега народа...“ Кад дођете у богати Лондон и кад покажете ову слику својим пријатељима, немојте им казати: „Ово је владалац једног срећног народа“, него им кажите: Ово је мученик једнога за слободу мученичког народа...” (Једном енглеском лорду у Напуљу).

ЈА НИКОМЕ НЕ ПРИПАДАМ

„... Ja сам слободан чovјek, ja не припадам ни Русији, ни Аустрији, ни Турској; ja никоме не припадам. Ja сам самосталан и слободан чovјek и била bi naјveća злопотреба сile ако bi htjeli спriječiti мојe путовањe...” (Фридриху Орешковићу).

ХВАЛА ТИ...

„... Хвала ти, Господи, јер си ме на бријегу једнога твојега свијета уздојио и зрачка.. дивнога сунца благоволио напојити. Хвала ти, Господи, јер си ме на земљи над милионима и душом и тијелом украсио...” (Из Тестамента).

ДОТИ ЂЕ ВРИЈЕМЕ

„... Живио сам међу вама, али, ме ви нијесте схватили; доћи ћe, ипак, вријеме када ћete се ви мене сјетити и рећи да је Владика добар био, рећи ћete то када вас снађу горка искушења која вас чекају...” Његош на симрничкој постели.

АМАНЕТ

„... Не заборавите на мојe ријечи! Љубите Црну Гору и сиротињи чините правду...” (На симрничкој постели).

КАО ПРОМЕТЕЈ

„... Он је, у ствари, једини цивилизовани чovјek и човјек од духа у своме још тако сировом народу, једини који готово исто онако осјећа, мисли и образован је као и ми. Како мора да пати и да се један тако истакнут дух, као што је он, у народу с толико предрасуда и сујеверија, као што је овај народ којим се он труди да влада и да га просвети. Кад се добро про мисли, његов положај показује толико неускладивих противречности колико нијedan други на свијету. Он је књижевник, који по знању и расуђивању превазилази многе наше књижевнике, а при томе и државник, законодавац и владар; он је хришћански црквени поглавар и усто командант војске од 20.000 до 30.000 војника; он је осјетљив за све лијепо што свијет пружа и при томе калуђер и пустиња; млад је и лијеп — вољи и чезне за породицом и домаћим животом оца породице, а нема око себе никога осим дивљих перјаница; много је путовао, познаје луксуз нашег просвећеног свијета — неки велики главни град са обиљем умјетничких уживања, с блиским богатим књижницама био би, можда, најубодије место становљања за њега — а судбина га као Прометеја прихива за једну голову стијену, где станује у једном неудобном манастиру и с тешком муком прибавља мало духовне хране...” (И. Г. Кол).

БОЉИ РЕПУБЛИКАНАЦ

„... Вјерује ми, овај ваш сверен болији је републиканац него президент Французе Републике...” (Вузене Каза).

СВА ГА ЈЕ ЕВРОПА

„... Тужно писмо исправио сам примио и жалосним сужама га покропио. Но, никад се утјешио, нити ћe се скоро утјешити за тубитком мoga искреног и високо поштovanog пријатеља. Који га је год познавао — а сва га је Европа познавала — од одлика, било ради његових до бројчанства, великородношти, постојања карактера, високог разума — једном ријечју, ради његове отмене генијалности...” (Јеремија Гагић).

ГЕНИЈЕ ПОЕЗИЈЕ И ГЕНИЈЕ СЛОВОДЕ

„... Његош је у Црној Гори и у Српству био и остао Прометеј. Ватра би требало да пламти и свијетли на Ловћену. Отео је од богова ватру и све ватрене тјеснице. Тешко је живио, тешко боловао и умро Његош. Али је, сав ватрен искрама мислио и писао, искрама говорио... Влађа је био геније поезије и геније слободе... Понекад је био безумно храбар, а до смрти се одрицао младости и среће; и до Тестамента био бугу наредан у свачему. Љубав за слободу пружио је у њему све љубави...” (Исидора Секулић).

ДВА КОЛОСА

ОДБОЈКА

ОДЛАСЦИ И ДОЛАСЦИ

НАКОН завршеног првенства у другој лиги у којој је Авала заузела се дмо мјесто, одбојкаши су пошли на заслужени одмор. Међутим, вриједне чланове управе клуба очекује веома напоран посао. Одлазак су највили браћа Младеновић као и шеф стручног штаба Драголуб Дробњак. Сасвим је неизвјесно да ли ће каријеру наставити Драган Кларић који је повријеђен и готово на свим мечевима у наставку првенства наступао је без иједног тренажера. Намеће се питање да ли ће се овим спортом и даље бавити Драган Маровић. Наиме, овај веома квалитетни одбојкаш ријетко се појављивао на тренинзима, а на припремама га није било. Дисциплина није била на завидном нивоу; коло прије краја првенства из тима су удаљени искусни Стругар и талентовани Пајковић. Како смо обавијештени они су се ограничили о клупском дисциплину и очекује их драстична казна.

— У плану је да у наредном првенству наш клуб појача Александар Тасевски каже Вељко Маровић. — Овај изванредни играч требао би да преузме кормило клуба, а у исто вријеме наступао би и као играч. Уз Тасевског планирали смо да наше редове појачајемо млађи и перспективнији одбојкаш. Ипак нијесмо много забринути, јер у сопственим редовима имамо веома квалитетних одбојкаша који ће успјешно замијенити оне који буду напустили клуб. Двојица, тројица резервиста сигурно куцају на врату првог тима. Што се тиче дисциплине нећemo ниједном одбојкашу гледати кроз прсте и сви они који буду прекршили клупску дисциплину биће строго кажњени.

С. Гленца

Наш гост: Марк БИРАРДЕЛИ, смучар

БЕНЕДИК МНОГО ОБЕЋАВА

На самом почетку овогодишње туристичке сезоне у нашем најлуксузнијем летовалишту, Светом Стефану, боравио је познати алпски смучар Марк Бирадели. У последње днице године Бирадели је био победник свјетског купа. На овогодишњем такмичењу заузeo је друго мјесто. Јубитељи смучања посредством малог екрана имали су прилике да уживају у атрактивним вожњама младог Аустријанаца који већ неколико година наступа за Луксембург. Онима који су посматрали овогодишњи куп сигурно им је застao дах када се овај врсни смучар тешко повриједио. Повреда је санирана и наставио је да се такмичи и на крају заузeo друго мјесто. Већ на почетку разговора Бирадели нас је подсјетио на повреду и даље ресао:

— Повреда је била веома незгодна тако да сам се морао подврти хируршком засхвату. Операција је извршена у Калифорнији а трајала је пет сати. Након скidanja облога са мајком и сестром допутовао сам овде на Свети Стефан да се одмарај. На моју несрћу вријеме ми није било наклоњено, падала је киша па ме је то омело да се прошетам дуж ривијере о којој сам много лијепог чуо.
 — Да ли ћете нам поново доћи?
 — Овде је заиста лијепо, могуће да хоћу.
 — Јесте ли се купали?
 — Нијесам се купао али, су то чинили моја мајка и сестра.
 — Дали је онај пад на почетку овогодишњег такмичења био пресудан за овогодишњи пласман?
 — Повриједио сам се у првој вожњи у Италији, највише тога нијасам пружио максимум.
 — Кад почините са припремама?
 — Чим се вратим кући почећу са припремама, највише се да ћу поново бити онај стари од прије двије године кад сам освајао свјетски куп.
 — Ви сте Аустријанац, а наступате за Луксембург?
 — Када сам имао 14 година у Аустријском савезу било је низ проблема. Након тих неспоразума одлучио сам да напушtam Луксембург. За ову змију ћу и даље да се такмичим.
 — Гдje живите?
 — Живим у Аустрију у близини зимског спортског центра Лихтенштајна. Зими пуно путујем тако да сам много одсутан. Ипак одлучио сам да се посве ускоро преслијem у Луксембург.
 — Јесте ли ожењен?
 — Нијесам ожењен и за неколико година то немам у плану.
 — Реците нешто о нашим смучарима Крижају, Петровићу и Бенедику.
 — Крижај је ове године забиљежио свој највећи успех; штета што није млађи. Још днице године може веома успјешно да се такмичи. Рок Петровић је лали, био веома добар. Ове године је застao — незнам шта је било са њим. Бенедик у слалому може да постигне добре резултате и чак и врхунске.

Стево Гленца

ТЕНИС

ШКОЛА ЗА МЛАДЕ

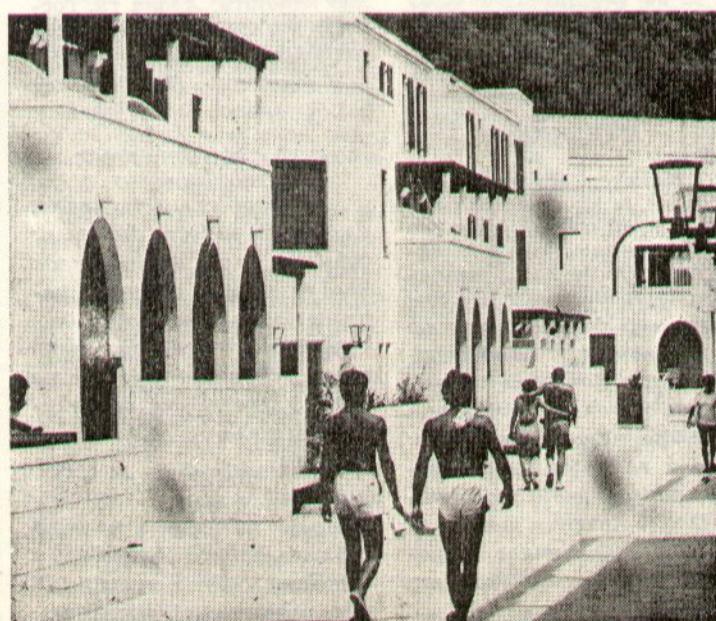
На тениским теренима Туристичког насеља „Словенска плажа“ 10. маја почела је са радом тениска школа за најмлађе.

Школом руководе искусни тениски асови и трери: Борис Дамјановић, Милија Миловановић, Драган Павиће-

вић, Боро Чучка и Зоран Љешевић.

Тениски терени „Словенске плаже“ су већ „пребуки рани“ од стране туриста-тенисера, али радни људи овог колектива су изашли у сусрет нашим будућим тенисерима и уступили им терене у наредних 30 дана.

С. П.

ФУДБАЛ

ИГРЕ МИМО ТЕРЕНА

Ако се деси да ФК „Буда“ испадне из лиге нећe то бити никакво изненада. Деси ли се супротно онда ћe то бити рационални подвиг. Наиме, у јесењем дијелу првенства Будва је на свом терену изгубила девет бодова, у финишу првенства играју се, заиста, чудне игре. Они спретни, наравно, мимо терена освајају боје и на врућим теренима и чине заиста све како би избегли оно најгоре. Намеће се питање да ли ћe неко у ФС Црне Горе реаговати или ћe пустити да се и даље игра мимо терена? Прошле године су реаговали и сви знамо како се све завршило.

Млади фудбалери Будве у наставку првенства пружају заиста запажене игре; биљеже и добре резултате. На свом

терену побјeђују и са неколико голова разлике. На гостовањима играју храбро и квалитетно али шта то вреди кад им у финишу утакмице поистанак даха и готово у задњим секундама губе арагацјене бодове.

До краја првенства имају добар распоред, у госте стижу Ловћен и Рибница. За очекивати је да освоје бодове, но да ли ћe им бити довољни за опстанак, остаје отворено питање. Када би се десило да Будва у гостима против Текстила подијелили циљ би био о остварен, али би зато Бјелопољци пошли у нижи ранг такмичења. С обзиром да је фудбал чуда на игра можда ћe се и у фудбалској лиги Црне Горе десити чудо и нашим остати у лиги.

Г.

ВАТЕРПОЛО

ШАХ

ЈУРИШ НА ПРВО МЈЕСТО

За непуних десет дана почиње првенство у другој ватерполо лиги у којој ћe Будва по први пут јуришати на прво мјесто. Већ два мјесеца веома марљivo се радило са свим категоријама. Млади ватерполисти су вјежбали у базену хотела „Авала“ и у базену ВК Котор. Однедавно се вјежба и у базену у градском парку. Сви првотимци кипте од снаге и с нестрпљењем очекују почетак првенства.

— Велики сам оптимиста.

Вјерујам да ћemo ове године забиљжити и наш највећи успех — освојићemo прво мјесто.

Тај подвиг нећe бити ни мало лако остварити јер се у овој групи налази низ веома квалитетних клубова са више искусних играча.

Свим тимовима добро знамо врлине и мане а уз то у нашим редовима је неколико освјежења.

Они ћe бити права појачања. Могу да кажем и то да се радило веома напорно и квалитетно и да ћe такав рад донијети праве резултате.

Ова наша генерација може да оствари зацртани план. Сви они који су посматрали наше утакмице у последња два кола могли су се ујеritи да смо заиста квалитетан тим.

С. Гл.

Првенство слијепих Црне Горе

Појединачни шампионат слијепих шахиста Црне Горе одржан је од 29. априла до 3. маја у Будви у хотелу „Парк“. На шампионату је судјеловало 9 најбољих слијепих шахиста наше Републике.

Титулу шампиона, по четврти пут узастопно, о својој је Милун Ивановић из Титограда, са 8 поена.

Друго и треће мјесто подијелили су Крвавец и Стојановић са освојених 6,5 поена, док је четврто мјесто припало Млинарићу са 5,5 поена.

Тројици најуспјешнијих додијељене су скромне награде и признања, док су четворица првопласираних стекли право учешћа за наредни шампионат.

Шампион Ивановић представљаје нашу Републику на двадесетпетом шампионату слијепих шахиста Југославије, који ћe се одржати јула ове године у Ужицкој Пожеги.

Миливоје Мидашевић